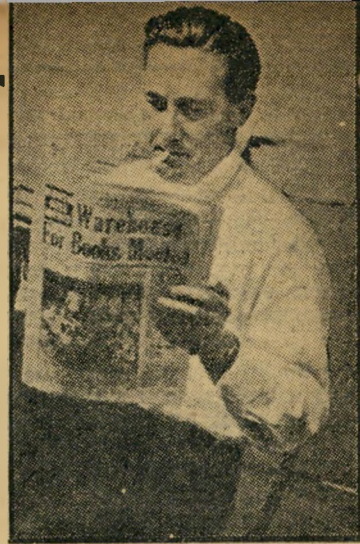

10 שנים אחרי רצח רובוביץ, צץ הרוצח בעיירה קנדית רוי פאראן ניצל תמיד

רוי פאראן פרשת חטיפתו והעלמו של אלכסנדר רובוביץ, הצעיר הירושלמי, חודש שנים מעטים לפני תום המנדט, היתה אחת הפרשות המרהרות בכל מלחמת המחתרות העברית באנגלים. מאז עברו כמעט עשר שנים, אך שמו של פאראן לא נשכח. החודש, צצה מחדש דמותו של קצין ה"בולשת" לשעבר — הפעם במאמר המצהה ש"הוקדש לו על ידי השבועון הקנאדי וויק אנד סיפר השבועון, שהגדיר את פאראן כ"איש בעל חיי הנסים".

לפני ימים אחדים, נכנס קטר רכבת-משא לתוך מכונת קטנה, שחצתה את הפסים ב"קרבת העיירה קלגארי. הרכבת המשיכה ב"תנופתה עוד כמה מאות מטרים אחרי מקום ההתנגשות, לפני שהנהג הצליח לעצרה ול"חזור אל סברי המכונת. הוא ראה בדמיון גו גחיות מעוכות; תחת זאת מצא גבר צעיר, בוחן בעין זועמת את שרידי המתכת המעוכים.

"בכל הקריירה שלי לא ראיתי דבר כזה," סיפר בהתפעלות לנוסע המכונת, שיצא מהתאונה ללא סרטת. "זה ממש נס!" למחרת בבוקר, כאשר קראו תושבי קלגארי על התאונה, איש מהם לא הופתע על כי הנוסע יצא בשלום. הם כבר התייגלו לשמוע על נסים דומים — ונסים גדולים יותר — שארעו לאותו נוסע צעיר, רוי אלכסנדר פאראן.

★ ★ ★ מול טנק איטלקי

פעם הראשונה, ניצל פאראן ממת ב"היותו בן שמונה בלבד. רוי שנידן כאזור הפעין-מערבי של הודו, הרגלי מעבר האכזר המפורסם, יצא עם הוריו לטוול במכונת המפרטית. "לפתע" הוא מספר "מצאנו את עצמנו מוקפים המון של פור" עים נסערים, שהפגינו נגד האנגלים. הם כבר הספיקו לרצוח שני לבנים, וניכר היה שרצו לרצוח עוד יותר. נהגנו הודי ישב כמאובן ליר ההגה. הוא לא ידע אם להישאר במכונת או אם לפתוח את הדלת הנעולה ולמסור אותנו להודים, כדי להציל את עורו. ואז שלף אבי, קצין ה"ר.א.פ.", את אקדחו והורה לנהג להמשיך בנסיעה. עברנו על גופות של פורעים וניצלנו ממות בטוח. ב"1939, בהיות רוי בן 19, הועברה מש"פחת פאראן בחזרה לאנגליה. רוי הצטרף למכללה הצבאית המלכותית בסנדהרסט, 3 חודשים לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה. בבוא המלחמה, הפסיק את לימודיו, התגייס כצוער לאותה היחידת הקרבית המהוללת ביותר של אנגליה. כאשר יצאה יחידתו ל"מצרים, במסגרת הדיביזיה הממונעת השביעית, היה רוי פאראן מפקד טנק, בדרגת סגן-משנה.

היתה זו התחלתה של שרשרת אינסופית כמעט של היכרות קרובה עם המות. "היחידה שלנו חנתה פעם ליד המצודה של איטלקית של מקילי", מספר פאראן. "ישבתי לצד הטנק שלי, ונהגה מאמבטיית שמש. לפתע, בהרימי את עיני מעל דפי ספר ש"קראתי, הבחנתי בשועל-כסף מזנק על רכס גבעה סמוכה. הרמתי את משקפתי, לראות מה גרם לבריחתו המבהלת של השועל, וראיתי שורה שלמה של טנקים איטלקים כבדים, כולם מוסחים, עולים על המתנה שלנו. השמעתי את האזעקה.

"עלינו כלונע על רכבנו והחלינו מסתל-קים, כשהאיטלקים רודפים אחרינו. הטנקים שלנו, שהיו קלים מהאיטלקים, נהגו מתרחק מהמחנות ונודמה היה לי כי נצליח להימלט. ואז נתקע הטנק שלי למרגלות גבעה הלך לה, מבלי יכולת להתקדם. תוך דקות היו האיטלקים ממש עלינו. פגו אחד חדר אל תוך הטנק מתחתיתו, שני עבר ביני ובין מושבו של התותחן.

"הטנק החל לבעור. קפצנו החוצה ופי' תחנו בריצה — שלוש דמויות שמנמנות מתרוצצות על פני המדבר — כשהאיטלקים מכסים את פני השטח כולו באש קטלנית. הייתי מושכנע כי סופי הגיע, ואז, שוב ארע הבלתי-צפוי. אחד הטנקים שלנו הבחין בנעשה, חזר על עקבותיו, בהציבו את עצמו בינינו לבין האיטלקים. טיפסנו עליו והסי' תלכנו בשלום."

★ ★ ★ צנחנים גרמנים

הרפתקה הגדולה הבאה החלה ביום שנחבלה הוראה להעביר את ה"גדוד לאי כריתים. פאראן ואנשיו עלו על אניה, יחד עם הטנקים המרופטים שלהם. אולם אך הספיקו לרדת לחוף, במיפין סודה, הופיעו מפציצי שטוקא גרמניים, הסי' בעו את האניה שהביאה אותם ממצרים. פאראן יצא בטנק שלו ללחום בנחשולי ה"צנחנים הגרמניים, שכיסו את פני האי כולו וחיסלו את איי ההתנגדות הבריטיים אחד אחרי השני.

לבסוף, אול מלאי המול שבו צויד פא' ראן על-ידי הגורל. בכפר קטן, שוקק צל' פים גרמניים, נפגע הטנק שלו. נהג וה' תותחן נפצעו, הטנק החל מסתובב כשיכור בין הבתים. פאראן הרגיש דקירת-כאב, תחילה ברגל אחת ואחר-כך גם ברגל ה"שניה. הוא הצליח להוציא את שני אנשיו מתוך הטנק ולזחול למחסה, בצד הדרך, עד שהופיעה מחלקה של ניוזילנדים, ש"הובילה אותם לבית-חולים שדה. שם מצאו אותו הגרמנים.

"גנגרינה", פסק הרופא הגרמני ופאראן הוטס לבית-חולים צרפתי, באתונה. כעבור חמישה חודשים, יכול היה שוב להלך על רגליו — מאחורי גדות מתנה שבויים. התי' לטתו היתה נחושה: לנצל את ההזדמנות הראשונה לברוח מהמחנה.

היא ניתנה לו כעבור זמן קצר. הוקיף הגרמני ראה אשה יוגיה מחטטת בערימת אשפה, מחוץ לגדרות המחנה. הוא נעמד מולה והחל לועג לה. "כל מה שהיה עליך, סיר פאראן, היה זוג מכנסיים קצרים. נטלתי ציפית, אותה בולאתי מראש בכני' "

הועלה פאראן לסירת-מנוע קטנה, שתובלים לאלכסנדריה. בתוך הסירה היו כבר 10 יונים, דחוסים בתחתית, ואתם מספיק דלק להפלגה של ארבעה ימים. המזון לנסיעה המסוכנת היה שק לחם יבש, וכמה בצלים, ואילו אטלאס של בית-ספר נוער לשמש להם מורה-דרך להפלגה.

הבורחים טפו מהמסלול, נכנסו לסערה וגילו, לחרתם, כי מישוה נגב שלושה פחי דלק לפני ההפלגה. ביום הששי אחרי צאתם, היו הבורחים נתונים לחסדי הים והרוחות, ללא אוכל לא מים, מסוגלים אך בקושי להתנועע. לפתע ראו שתי צלליות גדולות מתקרבות אליהם בחשיכה. הם הציתו את מפרשי הסירה, אך האניות המשיכו בדרכן. ברגע האחרון הבחינו בהם האניות; אחת מהן חזרה לאחור וכעבור דקות מצאו ה"ניצולים את עצמם על סיפון משחתת ברי' טיה, שעברה במקום לגמרי במקרה.

כאשר שב לשירות פעיל באפריקה, בשנת 1943, היה פאראן כבר סרן. הוא התנדב ליחידת צנחנים מיוחדת, שתפקידה היה לפעול מאחורי קווי האויב, פעמים אין ספור הוצנע עם אנשיו, בגיפיים, ותמיד יצא שלם מהקרב. על חזהו נצטברו כ"ר טיהם של אותות הצטיינות רבים — בריטיים, צרפתיים, יוניים ואמריקאיים.

עם תום המלחמה, מונה פאראן כמדריך במכללת סנדהרסט. הוא נשאר שם עד מרס 1947, כאשר נקרא על-ידי המטה הכללי ונאמר לו כי צורך למשרת ארץ-ישראל, כדי לעזור לה במלחמתה נגד המחתרת. "נאמר לי שבתור מומחה למלחמת מחתרת, אוכל לעזור להפסקת מעשי הטרור היהודיים נגד חיילינו בארץ-ישראל. לא הייתי מרוצה מהמינוי, והודעתי על כך למפקדי אולם הלכתי."

★ ★ ★ העברה לארץ-ישראל

עוזר מפקח מחוזי במשרת ארץ-ישראל, הוטל על פאראן לטפל במינות בקבוצת שטרן בירושלים ובתל-אביב. פחות מחודשיים אחרי קבלו את התפקיד, "התי' פוצץ-כל העניין בפניו" — בשעה שהדביק נער ציוני בן 17 נחטף, בשעה שהדביק

בשבו, נעצר והוחזק תחת משמר כבד, ב" מחנה אלנבי. ושוב נבהל פאראן ממאמרי ההסתה נגדו בעיתונים. הוא שוב ברח, הפעם לעבר הירדן. אולם כאשר, כעבור כמה שעות, נרצחו שלושה חיילים בריטיים בתל-אביב, כתגובה על בריחתו, הוא שוב התמסר, כדי למנוע שפיכת-דמים נוספת.

משפטו הצבאי של פאראן נמשך יום וחצי בלבד. הנצר שהוא הואשם בריצחתו לא נמצא, ושני עדים לחטיפתו לא הצליחו להזות את פאראן. על כן מצא בית-המשפט כי אין יסוד להאשמות נגדו; הוא שוחרר והוטס בחשאי לאנגליה, כשהטרוריסטים נשי' בעים לנקום בו את נקמתם.

יום אחד, בהיות פאראן בסקוטלנד, שם עבד כמשגיח במכרות, הגיעה לבית משפחתו חבילה, שנשאה את שמו. אחד משלושת אחיו הצעירים, רקס בן 26, ניגש לפתוח את החבילה, הוא לא הסיק לראות מה היה בהן. החבילה התפוצצה בין ידיו. כ"שר אמרו לו, מאוחר יותר, כי החבילה הכילה ספר של שייקספיר אשר ב"ו הוטמנה בצצה, רקס עיקם את אפו: "גבוות היא להתייחס כך אל ספר טוב", השיב, ומת. רצח רקס פאראן גרם למצוד ענקי. לבי' סוף, כמה חודשים אחרי המקרה, עזר סקוטלנדי יארד בעל מכולת לונדוני בן 23, באשמת החזקת חומרים דומים לאלה שמהם נוצרה פצצת פאראן. הוא לא הואשם בביצוע הרצח, אולם מחומרת פסק-הדין — 20 שנות עבודת פרך — אפשר להבין כי רבץ עליו חשד רציני מאד. מאוחר יותר הוא שוחרר, בתנאי שיעזוב מיד את אנגליה, לבלי שוב.

★ ★ ★ חיים בלי נסים

פאראן המשיך את עבודתו במכרות, נשלח בתוקף תפקידו גם לקניה ולר"ו דויה. שם הכיר צעירה קנאדית, שבאה מ" צויה קנאדית לבקר את בני משפחתה ב" רודויה. רוי חזר לאנגליה, כתב ספר על הרפת' קותיו המלחמתיות, שנמכר ב"300 אלף ספ' סים. הוא גם ניסה את כוחו בפוליטיקה, כמועמד המפלגה השמרנית, אך לא הצליח

יחידות קומאנדו מאחורי קווי הגרמנים; מתחמק ברחובותיה של ירושלים העתיקה מפני נקמתם של אנשי לח"י, שרצו לתפוס, לאחר שהאשימו אותו בביצוע חטיפתו וריצחתו של הצעיר רובוביץ.

להיבחר. ואז החליט להתחיל בחיים חד' שים, בעולם החדש. הוא התחתן עם הבתורה הקנאדית, אותה פגש באפריקה, עבר לנור בעיירתה. "אני כבר עייף מלהיות נושא למאמרים ולכות' רות מרעישות", הצהיר בבואו. "אני רק רוצה לעסוק בעבודה שבה אין צורך בנסים כדי להישאר בחיים." כיום אפשר לראות שלט צלוע, על דלת אחד ממשרדי קלגארי, המודיע כי רוי אלכ' סנדר פאראן הוא עורכו של העתון ה" מקומי ושל שבועון מקצועי, המייצג לחק' לאים כיצד לגדל את יבוליהם בהצלחה, בלי לסמוך על נסים.

כרויים אנטי-בריטיים בירושלים, והדעה הופ' צה כי הוא נרצח. פאראן הופתע לשמוע כי האשימו דווקא אותו בביצוע החטיפה והרצח. "לאיש לא היה איכפת, כנראה, ש" יכולתי להוכיח כי בשעת המעשה, הייתי מחופש כעריב וסעדתי בחלק אחר לגמרי של העיר", אומר פאראן. "לא היתה כל הוכחה נגדו; אבל אצבע החושה היתה מכוונת אלי."

כאשר שמע כי הממשלה הבריטית, ב" מאמץ להוכיח את קיומן כפיה, התכונה להעמידו למשפט, באשמת חטיפה ורצח, היה פאראן כה נדהם, שהוא עבר את הגבול לסוריה. אך כעבור שבועיים חזר; הוא הבין כי בריחתו עלולה להתפרש כהוראה.